

N 42326/98: Judgment of 13 February 2003. Parliamentary Assembly of the Council of Europe. International adoption: respecting children's rights: Recommendation 1443 (2000): adopted on 26 January 2000 /

<http://assembly.coe.int/mainf.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta00/erec1443.htm>

(29.11.2013).; Shtukaturv v. Russia: Application N 44009/05: Judgment of 27 March 2008.

5. Европейская конвенция об осуществлении прав детей (ETS N 160) 25.01.1996) // КонсультантПлюс: справочно правовая система / <http://www.consultant.ru>.

\

Гончаренко Влада Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО ДОГОВОРУ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Під час реформування економіки України та відмови від регулювання цивільних правовідносин імперативними методами договір став основним засобом, за допомогою якого суб'єкти цивільних правовідносин можуть впорядкувати і регламентувати свою діяльність. Внаслідок реформування системи зобов'язального права України з'явилися нові види договорів (консигнація, факторинг, франчайзинг, попередній договір тощо) та відбулося переосмислення змісту давно відомих цивільному праву договірних конструкцій. Останнім часом проблемні питання договорів аналізувалися у численних монографічних працях, підручниках, посібниках, на рівні дисертаційних досліджень, присвячених окремим видам договірних зобов'язань. Однак, особливості регулювання попереднього договору за цивільним законодавством України залишилися поза увагою дослідників. Інститут попереднього договору у цивільному законодавстві України не відрізняється достатністю нормативного регламентування та, можливо, саме з цих причин не здобув ґрунтовної уваги сучасних вчених, хоча на практиці цей договір широко використовується.

У цивільному законодавстві України попереднім договором визнається договір, сторони якого зобов'язуються протягом певного строку укласти договір у майбутньому на визначених попереднім договором умовах (ч.1 ст.635 ЦК України). Таким чином, попередній договір повинен містити істотні умови основного договору, зокрема про його предмет. Водночас, істотні умови основного договору, що не були узгоджені сторонами у попередньому договорі, узгоджуються ними в основному договорі, у порядку встановленому попереднім договором або актом цивільного законодавства. У зв'язку з цим за своєю суттю попередній договір є добровільно взятим

зобов'язанням на укладення договору в обов'язковому порядку, що дозволяє вимагати укладення основного договору [1, 35-45].

Правовий статус та особливості укладення попереднього договору регулюються як ЦК, так і ГК України. Поняття попереднього договору, яке надається у ЦК України, практично дублюється у ГК України, встановлюючи лише певні особливості укладання попередніх договорів між господарюючими суб'єктами. Зокрема, строк укладення основного господарського договору дорівнює одному року з моменту укладення сторонами попереднього договору. Натомість, ЦК України не встановлює жодних строків для укладення основного договору і містить лише вказівку на можливість обмеження такого строку законом.

Як і інші договори попередній договір обов'язково передбачає узгодження всіх його істотних умов, до складу яких входить і певний набір істотних умов остаточного договору. Відсутність хоча б однієї з цих умов виключає можливість звернутися з позовом про примушення контрагента за попереднім договором укласти основний договір. Відповідно відсутні підстави в подібних випадках і для стягнення з контрагента збитків, заподіяних в наслідок ухилення другої сторони від укладення договору [2, 234]. Зобов'язання, встановлене попереднім договором, припиняється, якщо основний договір не буде укладений протягом строку, встановленого попереднім договором, або якщо жодна із сторін не направить другій стороні пропозицію про його укладення.

Сторону, яка ухиляється від укладення основного договору, можна примусити через суд укласти договір. Крім того, сторона, яка необґрунтовано ухиляється від укладення договору, передбаченого попереднім договором, повинна відшкодувати другій стороні збитки, завдані простроченням, якщо інше не встановлено попереднім договором або актами цивільного законодавства (п. 2 ст. 635 ЦК України).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бервено С.М., Майданик Р.А. Поняття і зміст попереднього договору за цивільним законодавством України / С.М. Бервено, Р.А. Майданик // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 10 (48). – С.35-45.
2. Брагинский М.И. Разноотраслевые договоры / М.И. Брагинский // В кн.: Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн.1: Общие положения. – М.: Статут, 2003.